

DIPOTSO TSE BOTSWANG KGAFETSA (DI-FAQ) MABAPI LE PHUPUTSO YA VAKSINE YA TB

Bakeng sa tlhahisoleseding e eketsehileng mabapi le TB etela websaete ya rona

www.iavi.org

Lefuba ke eng?

Lefuba (TB) ke lefu le bakwang ke dikokwanahloko tse bitswang dibaktheria. Hangata TB e tshwaetsa matshwafo, empa e ka boela ya tshwaetsa boko, diphio le lesapo la mokokotlo. TB e bolaya batho ba bangata ho feta lefu lefe kapa lefe le tshwaetsang lefatsheng.

Ho ya ka Mokgatlo wa Lefatshe wa Bophelo (WHO) ka 2017:

Batho ba dimillione tse **1.6** ba ile ba shwa ka lebaka la TB

Batho ba ka bang dimillione tse **10** ba kula ka lebaka la TB

25% ya diketsahalo tsa TB lefatsheng e fumanwa Afrika

TB e namiswa jwang?

Dibaktheria tsa TB di jalwa moyeng ha motho ya nang le lefu la TB ya matshwafo kapa mmetso a **hohlela, a thimola, a tseha, kapa a bina**. Batho ba leng haufi ba ka hemela dibaktheria tsa TB le ho tshwaetseha.

Ho na le phapang efe pakeng tsa tshwaetso ya TB e **ROBETSENG** le tshwaetso ya TB e **MAFOLOFOLO**?

Batho ba ka tshwaetswa ke kokwanahloko e bakang TB, **empa ba sa ikutiwe ba kula**. Sena se bitswa tshwaetso ya TB e robetseng. Batho ba nang le TB e robetseng **ha ba jale dikokwanahloko tsa TB**. Hoo e ka bang motho a 1 bathong ba 3 lefatsheng (batho ba dibillione tse 2) o na le TB e robetseng.

Motho ya nang le TB e **a ka ba le kokwana e ikatisang ya lefu la TB**. Sena se etsahala ho motho a 1 bathong ba 10 ba nang le TB e robetseng, empa kgafetsa haholo se etsahala bathong ba nang le dikotsi tse ding tsa bophelo, tse jalwa ka HIV le lefu la tswekere. TB e robetseng e ka fetoha lefu la TB e mafolofolo hanghang kapa dilemo hamorao. Hang ha batho ba na le lefu la TB e mafolofolo, **ba qala ho ikutiwa ba kula mme ba ka jala dikokwanahloko tsa TB ho ba bang**.

Vaksine ke eng?

Hangata vaksine e hlajwa e le ente ho **thusa ho thibela kapa ho lwantsha** lefu. Divaksine di sebetsa ka hore di rute mmele ho thibela dikokwanahloko, tse jwalo ka dibaktheria tsa TB, hore di se kudise batho. Hangata divaksine di fuwa batho ba phetseng hantle ba ka hahlamelwang ke kokwanahloko nakong e tlang.

Dibaka tseo ho tsamaiswang diphuputso tsa bongaka ho tsona di kgethwa jwang?

Diteko tsa pele tsa bongaka hangata di tshwarelwa naheng eo vaksine e fumanwang ho yona lekgetlo la pele. Kamora hore vaksine e etswe diteko ka lekgetlo la pele bakeng sa polokeho, ho hloka hore e etswe diteko dinaheng tseo lefu le atileng ho tsona ho bona haeba e tla thibela lefu **bathong ba e hlokang ka ho fetisisa. Bakeng sa diteko tsa vaksine ya TB, sena se hloka motse o nang le sekgahla se hodimo sa TB.**

Na vaksine ya TB e ya fumanaha hona jwale?

1921

Bacille Calmette-Guerin (BCG) e nnile ya sebediswa ho tloha ka 1921 empa ha eso emise TB.

E sebetsa ho thibela TB e totileng maseeng le baneng ba banyenyane, mme hangata ha e sebetse ho sireletsa batho ba baholo le batjha ba leng kotsing e hodimo ya ho tshwaetswa ke TB le ho jala TB ya matshwafo. E le hore re sireletse metse ya rona, re hloka vaksine ya TB e molemo ho feta.

Motho a le 1 bathong ba 10

YA NANG LE TB E ROBETSENG O TLA QALA HO BA LE LEFU LA TB

Batho ba ka bang 558 000

BA NA LE TB E LWANTSHANG MERIANA E MENGATA (WHO, 2017)

Sesosa se etellang pele sa ho

SHWA HO BAKWANG KE MAFU A TSHWAETSANG

Vaksine e ntjha e tla fumanaha neng?

Vaksine e ntjha e tla fumanaha hang ha re fumana vaksine e **SEBETSANG** le e **BOLOKEHILENG**.

Re ke ke ra bua ka kotloloho hore na vaksine e ntjha ya TB e tla fumanaha neng. Hona jwale, re etsa diteko tse ngata tsa bongaka mme sepheo sa rona ke hore re be le vaksine **e ntjha nakong ya dilemo tse 10 tse tlang.**

Ke hobaneng ha ho le bohlokwa hore metse e tshetse ntshetsopele ya vaksine ya TB?

TB e baka mahlomola a maholo. Mme mefuta e itseng ya TB (**TB e lwantshang moriana**) e thata ho phekolwa ka moriana wa hona jwale. **Ho lebeletse hore vaksine e ntjha e tla sireletsa mefuteng kaofela ya TB.**

Diphuputso tsa bongaka di thusa ho etsa vaksine e ntjha ya TB e tla sebediswa ho boloka e mong le e mong a sireletsehile mme a phetse hantle.

Diphuputso tsa bongaka tsa TB di kgonahala feela ka tshebedisano, ho nka karolo le tshetsetso e tswang motseng.